

Lazer Rok Lumezi jedan je od rijetkih autora koji ulaze u svijet primijenjene umjetnosti savršeno poznavajući sve tajne zlatarskog i filigranskog zanata¹. Stoga i ne čudi da su neke od okosnica njegova rada elementi koje vuče iz tradicijskog, poput detalja u tehnici filigrana primijenjenih na toliko pročišćenim oblicima da se doimlju poput neobičnog ukrasa koji je teško povezati s onim što ta tehnika u doslovnom smislu predstavlja. Perfekcija izrade jedna je od značajki njegova nakita: sjajno vladanje materijalom i namjerno stupnjevanje dovršenosti plohe pridonosi izuzetnim realizacijama organski oblikovanog nakita, u kojima autentične prirodne elemente suprotstavlja onima izvedenim u metalu. Odlomci plemenitog drva, nebrušeni kamen ili prirodno mliječni bubrežasti jantar, stakleni štapići koje izrađuje u svom atelijeru ili pak »staklo iz svemira«, odnosno neolitsko staklo iz libijske pustinje – sve su to prirodna nadahnuća koja traže nježnu i prikladnu srebrnu ljušturu, ponekad dopunjenu zlatnim detaljem i ponekim safirom ili sitnim dragim kamenom, tek da se ostvari koloristički kontrapunkt prevladavajuće srebrnom njegovih umjetnina. Naime, i sam Lumezi tvrdi da je »nakit umjetnost podcijenjena od onih kojima je materijal definirajući faktor, čime direktno likovnu vrijednost stavljaju u drugorazredan prosudbeni red. Ako je nešto likovno bogato duhom i idejom može biti čak i od plementih kovina!«.

Oblikovanjem recentnih radova Lumezi slijedi svoje osnovne smjernice koje varira od osamdesetih godina do danas: i ovdje srebrnu površinu oblikuje uobičajenim zlatarskim tehnikama, te potom neočekivanim – grebanjem graverskom iglom, jetkanjem, patiniranjem kapanjem, dobivajući tako »ogrubljenju« i »organsku plohu«: vlati trave, mramornu šumu, mjesječevu površinu. Autor i dalje nakit gradi suprotstavljanjem pažljivo biranih prirodnih elemenata i pretežno srebrnih dijelova koje međusobno stavlja u kontrastne odnose zavisno od sjajne i mat obrade. Za razliku od nakita izloženog osamdesetih, sve češće rabi zanimljivo poludrago pa i neplemenito kamenje kojim upotpunjuje oduvijek prisutan interes za primarnu ljepotu organskog materijala neobičnih morfoloških i kolorističkih varijacija. Od početka devedesetih intenzivnije rabi krupnije kamenje, posebno velike primjerke jantara te veća koraljna zrna i grumene. Primjerci koje primjenjuje u recentnim radovima svojim volumenom zahtijevaju kompaktniju autorovu dopunu i interpretaciju, stoga je i sam nakit znatno veći i dominantniji u odnosu na onaj izlagan prije dvadeset godina.

Stvarajući svoje specifične prepoznatljive forme nakita, Lumezi se još izra-

¹ Prije više od dvadeset godina Lumezi se našao pred velikom životnom dilemom: da li nastaviti s uhodanim zlatarskim obrtom uljuljan u životnu sigurnost koju on nosi, ili se otisnuti putem neizvjesnog, no privlačnog puta prepunog osobnog zadovoljstva i vlastitog kreativnog stvaranja. Prihvaćajući egzistencijalnu nesigurnost, 1980. zatvara zlatarski obrt i od tada nadalje posvećuje se isključivo izradi unikatnog nakita.

žajnije odvajaju od tradicionalne zlatarske minijature, zadržavajući perfekciju izrade. Izvori njegovih nadahnuća i dalje su savršenstvo i raznolikost životinjskog svijeta: gmazovi, ptice, reptili, ličinke, no ne samo njihovo obličje, nego i transformacija, iščekivanje stvaranja njegova ljepšeg oblika. Lumezi je fasciniran i imaginarnim svijetom ljudskih vjerovanja, svijetom nadnaravnog u kojemu amuleti i talismani štite i skrivaju moći, ponekad se pretvarajući i u nakit.

Eksperiment je trajna odlika Lumezijeve rada. On eksperimentira poznatim i novootkrivenim tehnikama, primjenjujući na recentnim primjercima nakita i postupke koji nisu svojstveni obradi metala. Zanimljive detalje izvodi prevlačenjem valjaka preko tekstilnog predloška, ili pak preko »nepravilno« gravirane ploče na način primjereniji tiskarstvu, a poneke srebrne elemente ukrašava i kapljastim patiniranjem, dobivajući naizgled prirodno šarenilo plohe.

Lumezi trajno istražuje oblike nakita i mogućnosti variranja novootkrivenog oblika, ispituje sve mogućnosti forme koju maštovito upotpunjuje nazivima svojih radova. *Znak sa zadrškom, Jasni znak, Trnovita klica, Teatar sjena, Korablje* – samo su neke iz palete asocijacija kojima autor nadopunjuje ideju vodilju u pozadini svojih zamišljenih cjelina.

Počevši od prvih radova osamdesetih do danas Lumezi eksperimentira reljefnom površinom i svim varijantama plohe²: od plitkih jetkanih reljefnih ukrasa do grubljih zadiranja u plohu, sve do razlomljenih površina kojima ostvaruje neponovljivu i dramatičnu igru svjetla i sjene, često dopunjenu patiniranjem, postizanjem gotovo potpuno crnih segmenata suprotstavljenih sjajno poliranim dijelovima u srebru ili zlatu.

Osamdesete godine – kada Lumezi ulazi u područje primijenjene umjetnosti – u Hrvatskoj su obilježene pokretanjem likovne scene na području oblikovanja unikatnog nakita. Samostalna izložba nakita Lazera Lumezija održana u Muzeju za umjetnost i obrt 1986. godine bila je među događajima koji su u tom razdoblju značajno obilježili produkciju autorskog nakita³. Kustosica Muzeja Karmen Gagro za tu je izložbu odabrala stotinu njegovih radova, većinom broševa, ogrlica i drugih primjeraka nakita, ali i rijetkih predmeta primijenjene umjetnosti poput bombonijere u kombinaciji srebra i stakla. Izložba je polučila izniman uspjeh: bila je jedna od najposjećenijih muzejskih izložbi tijekom 1986., te je prema nekim anketama predložena za izložbu godine. Prema ocjeni Vladimira Malekovića, Lumezi u pristupu oblikovanju pokazuje »istančanost ... primjerenu suvremenom likovnom

² Iako je isključivo posvećen nakitu, istraživanje plohe devedesetih godina dovest će ga do izrade objekata i reljefa koji predstavljaju iskorak iz uobičajene sfere interesa.

³ Ovdje svakako treba spomenuti i izložbu *Recentni nakit* održanu također u MUO 1988. u organizaciji ULUPUH-a, na kojoj je likovni kritičar Vlado Bužančić uspio okupiti sve autore koji su se dotad ogledali u oblikovanju nakita: od već afirmiranih i danas relevantnih autora poput Aranke Njirić Varga i Vere Dajht Kralj, do tada mladih izlagača poput Nenada Robana i drugih, uključujući i one autore kojima nakit nije bio primaran interes.

senzibilitetu», koji »u minijaturnim dimenzijama smiono razvija čudesnu avanturu preobrazbi plemenitih kovina«.

Lumezi je iznenadio i publiku i kritiku svojim osebujnim autorskim pristupom kojim će od tada nadalje utjecati na kretanja na području oblikovanja nakita. Tijekom godina se pozicionira kao jedan od vodećih autora na tom području, a osnivanjem vlastitog atelijera - radionice te otvaranjem atelijera javnosti uspijeva privući cijeli niz sljedbenika koje, prema vlastitim riječima, »inficira« ljubavlju za nakit, intenzivno proširujući krug zainteresiranih za oblikovanje unikatnog nakita. Time na neki način stvara svoj kreativni krug prepoznatljivog »lumezijevskog« oblikovanja koje se može iščitati i kao specifičan oblikovni smjer.

Svojim recentnim stvaralaštvom Lumezi i dalje prati svoje osnovne smjernice, interpretaciju prirodnih oblika pretočenu u plemeniti materijal, uz promišljanje svakog pojedinog primjerka. Kao i uvijek, u njegovom nakitu prevladavaju maštovite, neobične i neočekivane kompozicije koje iznenađuju hrabrošću i dosegnutim skladom posve raznorodnih elemenata, te u kojemu, usprkos sve prisutnijim prirodnim materijalima, i dalje dominira Lumezijev autorski rukopis.

Izložbom u Muzeju za umjetnost i obrt dvadeset godina poslije, Lazer Rok Lumezi potvrđuje svoju neosporno visoku vrijednost, neiscrpnu kreativnost, te vodeću poziciju u području oblikovanja nakita, kao i visoke dosege umjetničkog izraza postavljene osamdesetih, i u međuvremenu s lakoćom ostvarene.